

Kritika a szegedi dalosversenyről

Valóságos „Oszták-Magyar Monarchia írásban és képen“ az a benyomás, mely a tegnapi lezajlott dalverseny után lelkemben megmaradt.

„Osztáknak“ nevezem ugyanis — hogy hű maradjak hasonlatomhoz — azokat az impresziókat, melyeket, idegenszerű voltuknál fogva, inkább szerettem volna nem is szerezni; „magyarnak“ pedig a kedveseket, a szépeket, a tüneményszerűen hangulatosakat.

Tehát először is „írásban“.

A partitúrákat értem, melyek a dalversenyen előadásra kerültek.

Hát bizony — sajnos — bár a magyar dal diadalát lettek volna hivatva jelenteni, éppen-séggel, még pedig nagyobbírszt, a szerzeményeknek úgy dallamosságát, mint összhangosítását illetve, nélkülözték az igazi magyar jellegét.

Valamint az atillába és mentébe bujtatott Bach-huszárt, vagy a megye letörésére küldött királyi biztost nem tartom magyarnak, viszont annál inkább a német tollu, de valósággal izzó magyarszereteti Lenant, Körnert, Geibelt, avagy Bemét és a szintén cselekedetben egészen a martíromságig magyar Leiningent és Pöltenberget: úgy vagyok a magyar dallal is.

Hiába írják Petőfi, Pósa vagy Szaboleska a legszebb verseket, ha a zeneszerző kiforgatja őket nemzeti nótás mivoltjukból, hogy a modernség látszatát keltse, hogy orgiákat üljön az agyontaposott diasonia felett, hogy a bővített kvart szólamvezetés perverzítésétől megittasodva, valósággal kitombolja magát — idegen földön, — mert hiszen ezzel már régen odahagyta a délibábos magyar rónaságot, a keresetlen, egyszerű, de annál nemesebb magyar dalos talajt.

Aki érdeklődik: tanulmányozza az egypár évtized előtti magyar kórusokat.

A pest-budai dalárda kiadványai között találhat még — és hogy ne essünk sovinizmusunkkal kétségbe — manapság is talán nem divatos, nem bartókbélaságban leledző szerzőt, aki tud még magyar népdalt nemesen összhangosítani.

Akárhányan nem óhajtják tudomásul venni, hogy az igazi magyar népdal karakterisztikuma az a rokonság, melylyel (helyes összhangosításban) a régi hangnemekkel bír, s erre az őseredeti, szintizta forrásra való visszavezetése, bár még kísérleti stádiumban, de máris több helyütt megindult.

Megj. aztán jól vigyázzunk: ne téveszszük össze a négyszólamú tételt az instrumentálzenével. Ott talán már minden meg van engedve. Hozzászoktunk már Puccinihez s hozzá fogunk szokni Strauss Richárdhoz is.

Hanem a kényes egyszerűségű, igazi szép magyar népdalt a maga nemes maradiságával, ne modernizáljuk!

Ne forgassuk ki jellegéből, különösen most, mikor a szép magyar népdal már nem „népdal“, már nem az egyszerű, analfabéta köznép legényének s aratás közt daloló lányának, hanem egyes, még mindig létező zseniális „hegedős“ (mint például Fráter Lóránd) ajakán fakad. Léven manapság már a gramofonok lelketlő gépuralma az „újja a ligetben“-ekkel s már megkezdődött a folyamat a kozmopolitizmus karjaiba vetni köznépünknek eddigi szűzi érintetlenségű nemzeti dalvilágát is!

Ennyit az „írásbeli“ részről és tisztelet megköszönet a kivételeknek.

Következik a külső, a hangulat, az igazi „kép“, a dalok és a közönség tanulmányozása.

Van még idealizmus, van még lelkesedés! A lart pour lart még nem szállt sirba.

Szép volt a vasárnap délutáni színházi hangulat, a férfikórusok erőteljes viharzugásával, hol meg lágy csengésével... a közönség spontán lelkesedésével — és este is az ujszegedi liget vén fái szunnyadozó madarak is talán álmukban visszacsicseregtek a sok nótát, de itt is disszonancia vegyült az utolsó akkordok közé, a díj-kiosztás alkalmával.

Kíváncs volt, ha idővel a versenyek oly magas nivóra emelkednének, hogy ily bántó

szellemi kakofoniák ne fordulnának elő, mint két évvel ezelőtt a lugosin és a tegnapi előtti versenyen kisebbített szegedi kiadásban, hiszen a higgadtság és valamely magaválasztott erkölcsi fórum itéletében való megnyugvást az intelligencia fokmérője.

De hagyjuk el a Rembrandt tónusokat és a sötét düsseldorfi színeket. Vagy talán arra voltak ezek jók, hogy minél világosabban ragyogjanak az előcsillámló színpaltok a versenyen tapasztalt örömdetes jelenségekben, melyekből felénk sugárzik a jövőben, a haladásban, a dalárdák nemzeti irányu fejlődésében való bizakodás.

Vannak, akik azt mondják, hogy a nem külsőképen is sujtó erővel bíró fegyvermezésű, hanem csak a „szivesség“ bázisára alapított dalegyletek, mint oldott kék fogak idővel széthullani a korszellem nyomása alatt... Lehet, hogy ezeknek a pesszimistáknak van igazuk.

Hanem reméljük inkább, — a magyarok Isteneben — hogy ez nem fog bekövetkezni, különösen akkor, ha nem engedjük magát a magyar dalt nemzeti jellegéből kivetkőztetni.

Nemzeti alapon fog akkor állni a dalárdák intézménye és ez megóvjá majd az enyészet nyifkos levegőjétől.

A jubiláns polgári dalárdának szívből kívánjuk, hogy ennek az ünnepségnek emléke most már sziklaszilárdan tömörítse a magyar dal nemes kultusza jegyében.

A Sternberg—Károlyi-párbaj.

— Mindkét fél megsebesült. —

(Saját tudósítónktól.) Károlyi József gróf és a Sternberg Adalbert közt fölmerülő affért vasárnap délután fegyverrel intézték el. Az ellenfelek kardpárbajt vívtak, melyben mindketten megsebesültek; Károlyi gróf súlyosabban.

Vasárnap este találkoztak a két ellenfél segédei, Sternberg gróf részéről Lichtenstein Alfréd herceg és Prónay huszárkapitány, Károlyi gróf képviselőjében Hadik-Barkóczy Endre gróf és Rohonczy Lőrinc, a bécsi Jockey-klubban.

Hosszabb és heves tárgyalás után elhatározták a segédek, hogy az ügyet kardpárbajjal intézik el. A feltételek súlyosak voltak: nehéz lovassági kardok, minden bandázs nélkül, végkimerülésig.

A párbaj helyét nem határozhatták meg, mert a bécsi rendőrség ébersége lehetlenné tett minden kombinációt, amely a párbaj megtartási helyét valamelyik ottani lovassági kaszárnyában célozta.

Vasárnap délelőtt jöttek össze újból a segédek és elhatározták, hogy a párbajt Pozsonyban tartják meg. A segédek ezért még a délelőtt folyamán automobilon Pozsonyba utaztak és a párbaj céljaira egy pozsonyi külvárosi szálló nagytermét bérelték ki.

Délután öt órakor indultak el a felek automobilon Pozsonyba. Kerülő utakon kellett hajtaniok, mert attól tartottak, hogy a határrendőrök megsejtvén céljukat, meg fogják akadályozni őket, hogy a határon átkeljenek. Csak jóval hat óra után érkeztek meg Pozsonyba. Már hét óra volt, amikor a felek összezsaptak. Az első összezsapás rendkívül heves volt. Az ifjú Károlyi gróf támadott és éles vágást intézett ellenfelére. A kard megsebezte Sternberg gróf fejét, majd pedig lesiklott és az oszták gróf mellén széles sebet ütött. Az orvosok odasiettek, de nem találták komolyaknak a sérüléseket, amire a párbajt folytatták. A második összezsapásnál Sternberg gróf volt a támadó. Nagy lendületű vágást mért ellenfelére.

A kard Károlyi gróf jobbülét érte és azt erősen megvágta. Az orvosok ekkor megállapították a harcképtelenséget és a vezetőség a párbajt beszüntette.

A párbajsegédek az ügy elintézéséről a következő jelentést adták ki:

Sternberg Adalbert gróf és Károlyi József gróf között a lovagias ügy augusztus 13-án

Pozsonyban kardpárbajjal nyert elintézt. Mindkét fél megsebesült. A párbaj Károlyi József gróf harcképtelensége folytán lett befejezve.

Párbaj után a felek külön-külön segédekkel és orvosokkal visszautaztak Bécsbe, béke nélkül, ádáz gyűlölettel.

Kosztka Emil.

— Egy főorzsorvos tragédiája. —

(Saját tudósítónktól.) Mozgalmas, érdekes élet ért véget tragikus módon: Kosztka Emil dr főorzsorvos, a budapesti előkező társadalom egyik általánosan ismert alakja föbelötte magát és azonnal meghalt.

Kosztka Emil neve akkor lett közismertté, amikor egy kaszinói tag hamis kártyázását leleplezte.

Azóta, ahol megfordult, szerették, tisztelték a mindig jókedvű orvost, aki igazi világfi volt, gyönyörű szép ember.

Ez a jókedvű ember hétfőn reggel, 58 éves korában, Kaplony-utca 7. szám alatti lakásán agyonlőtte magát.

Három hónap óta az orvosok megállapították, hogy Kosztka Emil arcrákban szenved. A baj folyton nagyobbodott és az utóbbi időben műtétet is végeztek Kosztkán.

A nyugalmazott főorzsorvost nagyon bántotta a baj, amely elcsufította és nem engedte, hogy emberek közé menjen. Annaira elkésztette ez, hogy életuntá lett.

Vasárnap este lefeküdt, de úgy látszik, az éjjel ismét fölkelhetett és leveleket írt. Egész csomó levelet hagyott íróasztalán, rokonainak, barátainak címére.

Egy nyitott levelet is hagyott orvosának, Párdány Emil dr-nak, ebben ezt írja:

„Ha életben maradnék, ne vigyelek kórházba, ha meghalnék ne boncoljatók“.

Reggel, néhány perccel hét óra előtt becsukta az ablakokat, röviddel később a szomszéd revolverdörrenést hallott és szólt Kosztka inasának, aki nem hallotta a lövés zaját. Az inas besietett a lakásba és dolgozószobájában az íróasztal előtt, karosszékekben ülve, véres fejjel találta.

Browning revolverrel lőtte magát halántékra, a golyó átfurta a fejét és a falban akadt meg. A golyó azonnal megölt.

Az öngyilkossá lett Kosztka Emil dr-nak egyik legnevezetesebb szereplése az volt, amikor Babó Emil dr, a volt szegedi 48-as képviselő hamis játékát leleplezte az Országos Kaszinóban, 1896-ban, kiállítás idejében történt ez a nevezetes affér, amely nemcsak az előkelő társaságokban keltett kinos feltűnést, hanem az egész országban. Nemrégiben lett akkor Babó Emil dr, a rokonszenves és gazdag fiatal szegedi fiskális, Szeged város országgyűlési képviselője. Gazdagsága és rokonszenves mórora révén bejutott az Országos Kaszinóba, ahol akkor rendkívül nagy kártyapartik folytak.

Babó Emil nyert napokon, heteken keresztül. Ez a kiváló szerencse azonban feltűnt Kosztka Emil dr-nak, aki rendes partnere volt Babó Emilnek és az élesszemű ember észrevette, hogy a sokak által irigyelt fiatal honatya hamisan kártyázik. Amikor azután meg is bizonyosodott erről, elhatározta, hogy leleplezi Babó Emilt.

Egy szép nyári éjszakán megint együtt ültek a rendes társaság az Országos Kaszinó kártyaszobájában. Nagyban folyt már a játék és Babó Emil, aki nagy összeget nyert már, új pakli kártyát rendelt cinkostársánál, a szolgánál. Alig hozta be a szolga a kártyát, Babó Emil a kezébe vette. Ebben a pillanatban azonban kikapta a kártyát a kezéből Kosztka Emil dr s rákiáltott:

— Emil, te csalsz!

A leleplezett hamiskártyás remegve vallotta